

Izsák Anikó-Borbála
SOHAVOLT JELENEK

Uborkasaláta. Távrolról nézve rózsaszín a függöny a konyhaajtó üvegén. Közélről nézve apró kockák vannak rajta, pirosak és fehérek. A kockás minta fölött uborkaszeletek. Aki kitalálta ezt a mintát, nagyon szerethette az uborkasalátát. Az uborkasaláta ecetes, és rózsaszín, piros-fehér kockás, flekken mellé készül, hagymával. Ha átsüt a nap egy szelet uborkán, zölden világít. Az asztalon viaszosvászon terítő van. Miután Anya végigtörli nedves ronggyal, csíkok maradnak rajta apró vízcseppekből. „Ugorka, rákapott a róka” – mondja Ilonka néni. „Hadd’ el, róka, megleslek, Szeredáig kergetlek.” Nyárádszereda nincs messze Szentlászlótól, főként fagyaltot lehet ott venni, kakaósat és vaníliásat, vékony ostyában. Ilonka néni a szerdát is szeredának mondja. Meg még sok furcsa dolgot mond, magában beszél, csoszog, és közben mind mond, lassan teszi egymás után a szavakat. Felsőhajt, hogy „Uram, te tudod, s mi érezzük.” Néha folytatja, hogy „Uram, te tudod, s mi érezzük, hogy mennyi lyuk van ezen a zoknin.” Vagy „Uram, te tudod, s mi érezzük, hogy ez a tejföl tiszta gulászta.” Ilonka néni öreg. Az öregeket onnan lehet felismerni, hogy ráncosak, és vékony a bőrük, mintha készülné elszakadni, és könnyen eltörnek, és nem mindig hallják, amit mondanak nekik, mindent eltesznek, mindent megpróbálnak megjavítani, és szoktak mesélni a háborúról. Ilonka néni azt is szokta mesélni, hogy „haton voltunk testvérek”. Ha nem mesél, nem eszem, de a meséskönyveket unom. Azt meséli Ilonka néni, hogy ők nem csak iskolába jártak, hanem sokat dolgoztak is a mezőn, és nem mindig volt cipőjük, viszont mindig meg kellett enni az ételt, ami éppen volt, de ők nem is válogattak, mert nem sok minden volt. Aztán bejöttek a magyarok, és akkor virágokat dobáltak nekik, a magyar katonáknak, mert nagyon szépek voltak, azt mondta Ilonka néni, hogy az volt élete legszebb napja, és hogy akkor itt is Magyarország volt. Hanni pedig sebesült katonákat ápolt a háborúban, mondta, hogy az embereknek néha fáj, vagy viszket a kezük vagy a lábuk, úgy, hogy közben nincs is meg, és hogy ő a háborúban tanulta, hogy akkor is úgy kell tenni, mintha meglenne, és meg kell

vakarni a levegőt a hiányzó kar vagy láb helyén, mert attól jobb lesz. Hétfőtől péntekig minden reggel jön hozzánk Ilonka néni, elvisz engem az óvodába, aztán otthon főz, mos, vasal, zoknikat stoppol, mert a zoknik mindig kilyukadnak, és Ilonka néni mindig megstoppolja őket. A stoppolt zoknit reggel még nem igazán lehet felismerni, csak amikor már nyomja a cipőben az ember lábát. Ilonka néni délben értem is jön az óvodába, és otthon még megvárja, amíg a szüleim haza nem jönnek a munkából. Tamás már nagy, iskolás, őt már nem kell kísérni, az osztálytársaival jár. Ha jó idő van, délután elvisz sétálni Ilonka néni. Mi a Kövesdombon lakunk, blokkban, a kilencediken. Az ablakokon rács van, hogy ki ne essünk. Arra mindig rászállnak a galambok, és azt mondják, hogy „tutuu-tu tutuu-tu”, mindig nagyon szomorúan, mintha éppen arról beszélnének, hogy hiányzik nekik a családjuk, és éppen ezért ma is szürke kabátot vettek fel. Amikor este hazamegy a galamb a munkából, és a szürke kabátját a fogastra akasztja, előszaladnak a gyerekei a szobájukból, a kicsi galambok, színes pizsamákban, és a nyakába ugranak. Akkor a galamb biztosan boldog, és nem tutul. Ha rossz az idő, Ilonka nénivel a szobámban ülünk, nézzük a rácsos ablakon keresztül, ahogy esik az eső, hallgatjuk, hogy kopog az ablakpárkányon, és hogy a galamb tutul, és várjuk a szüleimet, amíg be nem sötétedik. Ilonka néni felsóhajt néha, hogy „Istenem, Istenem, miért nem adtál szárnyat, hogy utolérhetném az anyai vágyat.” Ezt biztosan azért mondja, mert a lánya Budapesten él. Budapest Felsőbányánál is messzebb van, Magyarországon. Az emberek néha nagyon messze laknak egymástól, akkor is, ha szeretik egymást. Hanni és Marikáék Felsőbányán laknak, Anikóék pedig Izraelben. Izrael még Budapestnél is messzebb van, én még soha nem jártam ott. Nagyanyó és Nagyapa Vásárhelyen élnek, de mindig összevesznek, ha találkoznak. Lehet, hogy ha közel laknak egymáshoz az emberek, többet veszekszenek. Azért szeretem a karácsonyt és a nyarakat, mert akkor néha együtt van az egész család, és nem is feltétlenül veszekszik mindenki mindenkivel. Nyáron flekkent sütünk, uborkasalátát eszünk hozzá, énekelünk, játszunk, kirándulunk a kutyusokkal, és Apa felolvassza a diófa alatt. Karácsonykor sütünk Anyával, énekelünk, vacsorázunk, jön az angyal, kis színes fények vannak a sötétben mindenütt, ha az ablakon kinézek, más ablakokban is kis fények világítanak a karácsonyfákon, és fenyőillat van, és Apa akkor is felolvassza. Anya, ha otthon van,

és nincs egyéb dolga, terítőket és diszpárnákat hímez. Van egy kosara, tele van piros fonállal és durva anyaggal, amire hímez. Anya azt mondta, hogy nagyírásost hímez, pedig az ő hímzésein nincs is írás, csak olyan virágok, mint a magyar népmesékben. Ha Apa délután úgy alszik el, hogy elfelejti mintával lefele fordítani a párnát, amikor felkel, neki is ugyanolyan virágok vannak az arcán. Ha Anya hímzését a nap felé tartom, apró pöttyökben süt át rajta a fény, és nincs színe. Ha Anya ruháin süt át a nap, világítanak rajtuk a virágok. Ha az arcomra terítem Anya ruháit, és úgy nézek a napra, látom a virágokat, ahogy világítanak, és érzem az illatukat. Anya-illatuk van. Ha a konyhaajtó üvegére feszített függönyön át nézek a napba, világítanak az uborkák, és minden más rózsaszín, és ecetes illatot érzek. Uborkasaláta.

Nagyapa arca szúrós, és az orra nagy. Kevés haja van, a feje körül lebeg. Magas szobákban lakik, sok könyv van nála, plafonig érő polcokon, és furcsa szag. Van egy ezüst doboza, amiben összeragadt cukorkák vannak, kalapáccsal lehet törni belőlük egy-egy darabot. Nagyapa többnyire szürke öltönyt visel, és van egy vastag, szürke kabátja, régiszekrény-szagú. Sokszor még május végén is viseli, melegben. És egy nagy fekete kalapja is van neki, meg egy fehér botja. Amikor megy az utcán, néha hadonászik a bottal, és kiabál, hogy „vak vagyok, nem látok!” Apa szerint lát, amikor mások nem látják. Nagyapa néha eljön az iskolába, megáll a kapuban, és megvárja, hogy szünet legyen. Már mindenki ismeri, és ha meglátják az osztálytársaim, szaladnak hozzám, és kacagva mondják, hogy „Anikó, itt a Nagypapád!” Nagyapa hoz Tamásnak meg nekem gyümölcsöt vagy süteményt, és rendszerint szidja a cukrászokat, akik kilopták a krémet a süteményből, vagy a kereskedőket, akik képesek ujjnyi vastag héjjal eladni a narancsot, és azt mondja Nagyapa, hogy mindenki tolvaj és csaló. Múltkor a táskarádióját lopták el, aztán egyszer a villanypárnáját, de a tolvajok mindig vissza is csempézik ezeket az ellopott dolgokat. Persze olyan helyekre, ahova Nagyapa soha nem tette volna őket, a szennyes kosárba például. Ezt azért csinálják, hogy összezavarják Nagypát, azt mondja, hogy ismeri a módszereiket. Egyszer, amikor éjszaka elvitték őt, a másik szobában valaki üvöltött, de nem lehetett tudni, hogy tényleg kínoztak-e valakit, vagy csak meg akarták ijeszteni

Nagyapát, azt mondja, éppen ez volt a legrosszabb, és hogy ilyenek a szekusok. Néha a szüleimet is szidja, meg Nagyanyót, néha pedig hallok, hogy a szüleim is szidják őt egymás között, csak előttünk próbálják titkolni. Egyszer hallottam, ahogy Anya azt mondta mérgeesen, hogy „állandóan mindenkit csak kritizál.” Aztán Nagyapa mutatott egy cikket, amit róla írtak, és abban benne volt, hogy kritikus. Akkor nagyon boldog voltam, és amikor hazamentem, mondtam a szüleimnek, hogy ne haragudjanak szegény Nagyapára, nem tehet róla, hogy mindenkit kritizál, neki ez a foglalkozása. Nagyapa sokat ír, írógépen. Vagy diktál. Fordításokat készít az irodának, meg leveleket is ír sok mindenkinek, nekem is írt levelet, és múltkor például az amerikai elnöknek írt, panaszkodott is, hogy az nem válaszolt neki. Nagyapa végrendeleteket is ír. Idén betölti a hetvenhetet, és gyakran mondogatja, hogy a hetvenhét az a két kasza, és hogy akkor ő majd meg fog halni, mert a két kasza lekaszálja, így történt az ő édesapjával is. Erre mondtam neki, hogy „de Nagyapa, én meg hétéves vagyok, az is egy kasza”, és megkérdeztem, hogy akkor én is meghalok-e. Amire Nagyapa azt mondta, hogy egy kasza az nem kasza, dehogyan halnak meg az emberek hétévesen. Azért ez jó, mert én nagyon félek a haláltól, nem lehet tudni, hogy utána mi történik az emberrel. Főleg éjszakánként félek, attól is, hogy én meghalok, meg attól, hogy Anya vagy Apa meghal, sokszor nem tudok aludni emiatt, vagy ha alszom, rémálmaim vannak, mert meghalni nagyon sokféleképpen lehet, de a halál majdnem mindegyik módja elég rossz. Azt sem akarom, hogy Nagyapa meghaljon, és mondtam Apának, hogy mit mondott Nagyapa, de Apa azt mondta, hogy ne féljek, Nagyapa mindig ilyeneket mond. Már Apa gyerekkorában is mondogatta, hogy nemsokára meghal, és azóta is mindig végrendeleteket ír. A végrendeletekbe mindig beleírja, hogy ki mondjon gyászbeszédet a temetésén, de aztán vagy összevész vele, vagy meghal az illető, és akkor Nagyapa új végrendeletet ír. Ezért aztán én is írtam végrendeletet, sose lehet tudni, hogy az ember mikor hal meg. Nekem van egy csomó mindenem, például van egy szobám, meg legóim, meg könyveim, és van egy kutyusom, Maros. Hogyha meghalnék, szerintem leginkább Tamásra hagyhatnám őket. Bár a ruháim kicsik neki, még én szoktam megörökölni az övéit. Nagyapa vett nekem egy cipőt, mert azt mondta, hogy a szüleim elhanyagolnak engem, és nem vesznek nekem cipőt, ami nem igaz, de olyan tépőzárast tényleg nem

akartak venni, amilyent szerettem volna, mert azt mondták, hogy muszáj megtanulnom bekötni a cipőfűzőt. Nagyapa viszont vett nekem egy tépőzáras cipőt, ami nagyon tetszik, ha benne járok, úgy érzem magam, mint egy szuperhős, sálát kötök a homlokomra, és Szentlászlón röpködünk a kutyusokkal a fák között. Azt is mondja Nagyapa, hogy az embereket lehet szuggerálni. Csak be kell hunynom a szemem, és erősen arra az emberre gondolnom, akit látni szeretnék, vagy beszélni vele, folyamatosan csak rá gondolni, szólongatva, és akkor majd az illető megérzi, és odajön hozzám. De ez csak akkor működik, ha az illetőnek barna a szeme, mert a barna szemű emberek nem annyira makacsok. Így például Nagyanyónak, Nagyanikónak és Apának kék szeme van, így ők aztán makacsok, és az ember hiába szólongatja őket. Mondtam neki, hogy „Nagyapa, de hát neked is kék a szemed”, akkor azt mondta, hogy az nem is olyan kék, meg amúgy is, őt nem lehet csak úgy ide-oda hívogatni, ő nem szuggerálható. Csak ő tud szuggerálni másokat. Akiknek barna a szemük. Így Nagyapa.

Anya illat. Anya dallam. Anya érintés. Anya szín, sok szín, sok virág. Anya szeme kék. Vagy zöld. Néha kék, néha zöld. A haja erős, fekete, ősz szálakkal. Anya tenyere puha, ha beteg vagyok, a homlokomra teszi a kezét, és tudja, ha lázas vagyok. Este mesét olvas, vagy altatót énekel, ha kérem, reggelente pedig az ágyam szélére ül, és csendben, hogy fel ne riasszon, ébresztetni kezd. És akkor én összehúszom magam, és az ölébe hajtom a fejem, és ő simogatni kezdi a hajam, és mondogatja, hogy kelni kellene, és akkor felkelek, Anya ruháinak a színével, Anya illatával, érintésével és hangjával kelek. Az éjszakák nagyon rosszak. De az éjszakákban nem a sötétség a legrosszabb. És a sötétben nem a félelem a legrosszabb. A félelemben viszont a magány a legrosszabb. Ha rémálmom van, és felébredek, négykézlábra állva hintáztatni kezdem magam az ágyon, „szekerezek”, azt mondják a szüleim. És akkor nemsokára Anya vagy Apa bejön a szobámba, a hátamra teszi a kezét, és azt mondja: „ssss, nincs semmi baj, itt vagyok, aludj”. És én akkor elterülök, biztonságban, és belefáradva a szekerezésbe, és alszom tovább. Az éjszakában az a legrosszabb, amikor nincs, aki a hátamra tegye a kezét, és nincs, aki azt mondja, hogy nincs semmi baj, meg hogy itt vagyok. Az éjszakában az a legrosszabb, amikor a

szekerezésbe nem lehet belefáradni. Az a legrosszabb, amikor haragudnom kell rájuk, hogy miért hagynak magamra, és akkor haragudnom kell magamra, hogy ugyan, miért szekerezek? Mi lesz azzal, aki meghal? Senki nem tudja. Amikor Feri bácsi meghalt, Ilonka néni sokat sírt. Annyit lehet tudni, hogy ha valaki meghal, magára marad valaki, aki nem halt meg. Aki meghal, az itt hagyja a ruháit az illata és a mozdulatai nélkül. Itt hagyja a csendet az éneke nélkül. És itt hagyja a haragot kiabálás és kibékülés nélkül.

